

The Project Gutenberg eBook of Kokeita suomalaisessa laulannassa, by Elias Lönnrot

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Kokeita suomalaisessa laulannassa

Author: Elias Lönnrot

Release date: November 23, 2015 [EBook #50537]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK KOKEITA SUOMALAISESSA LAULANNASSA

E-text prepared by Jari Koivisto

KOKEITA SUOMALAISESSA LAULANNASSA

Kirj.

Elias Lönnrot

Aikak.l. Suomi 1845

J. Simelii arfvingar, Helsingfors, 1846.

SISÄLLYS:

[I. Lähteellä.](#)

[II. Joutsen.](#)

[III. Seitsemäntoistavuotias.](#)

[IV. Lintuselle.](#)

[V. Merimiehen morsio.](#)

[VI. Keväällä.](#)

[VII. Kiiltomato.](#)

[VIII. Hautaus.](#)

[IX. Lohdutus haudalla.](#)

[X. Tytön kulennat.](#)

[XI. Poika ja lähde.](#)

[XII. Linnustaja.](#)

[XIII. Rukous.](#)

[XIV. Ojalan Paavo.](#)

I. Lähteellä.

Suo, lähe' kaunis, katselen
Likellä vettesi,
Kuin pilven varjot vaeltavat
Kuvastimessasi.

Kah tuoll' on pilvi loistava,
Ihana, kaunoinen;
Jo lähti pois pakenemaan —
Hyvästi varjonen!

Taas tuossa toinen kullallaan
Kuvoaa taivahan;
Se ei pitemp' — iällinen
Jo lähti matkahan.

Kah vielä muuan hirviä
Hias kulullehen;
Voi siirtyisitkö sievemmin
Jälestä toisien!

Vain näitä katsellessani
Mä muistan mieltäni,
Kuin monta kullan loistoa
Jo siirtyi siltäki.

Kuin pilvet paksut, synkiät,
Sitäi' pimittivät,
Yhtäkkiähän nousivat,
Hitaasti lähtivät.

Vaan jospa kuinkin kulkivat,
Ne eivät outoja:
Ne tyhjiä kuvaamia
Ja pilven varjoja.

Ne mieli raukan kuitenkin
Moneksi muuttavat;
Voi koskastapa varjojen
Valehet loppuvat!

II. Joutsen.

Kesäisen illan kullasta
Tuo joutsen tultuaan,
Joen lähelle laskihen,
Ja loihen laulamaan.

Suloa Suomen lauloi hän,
Kesiä Pohjolan,
Kuin halkiöisin aurinko
Walaisee maailman.

Kuin varjopuien suojassa
On hetket herttaiset,
Ja aallot uia' armahat,
Ja rannat rauhaiset.

Ja kuin suloista siellä on
Syleillä kultoa,
Ja kuinka vilppi, viekkaus,
Siell' uppo outoja.

Näin souti salmi salmelle
Se joutsen joikuen,

Ja kultansa kohattua
Syleili lausuen:

"Vähänpä tuosta, kuinka jo
Ikäni määrän sain —
Olen uinut Pohjan aalloilla,
Syleillyt kultoain".

III. Seitsemäntoistavuotias.

En tieä' itse'känä,
Mitä mä kaipoan:
Syämeni on täynnä
Ja outo ainian,
Unettomat on yöni
Levoton päiväni.
Mitä ajattelenki,
Mik' ompi mieleni?

Jos ompelen kun orja
Aamusta iltaseen,
Ei eisty työni kurjan
Tapahan taannoiseen;
Mä pääni vaipuessa
Unohan neulani.
Mitä ajattelenki,
Mik' ompi mieleni?

Mä tuota toivoin aina,
Kun talvi lähtisi,
Kinosten kanssa ehkä
Sulais syämeni;
Lumet sulivat, vaan ei
Kinokset rintani.
Mitä ajattelenki,
Mik' ompi mieleni?

Ikäviä iloni,
Ikävät riemuni;
Jos päivä kuinka kirkas,
Pimiä mieleni.
Voi kenpä toisi jällen
Iloiset aikani!
Mitä ajattelenki,
Mik' ompi mieleni?

Ah jospa jo olisin
Majoista maailman,
Ja rauhassa lepäisin
Tuvissa Tuonelan!
Vaan raahatisinko mennä
Mä ystävästäni!
Mitä ajattelenki,
Mik' ompi mieleni?

IV. Lintuselle.

Sano'pa laululintu.
Selitä sirkkunen,
Mitenkä niin sinulla
Yhä' rinta riemuinen!
Varahin aamusilla
Iloisen äänesi
Mä kuulen, iltasilla
Suloisen soittosi.

Pesäsi kyll' on pieni
Ja tyhjä aittasi,
Vaan yhtä kaikki ompii

Iloinen mielesi.
Sä huolta huomisesta
Et tieä' ensinkään,
Jos pienintä palaista
Ei eineheksikään.

On monta, joill' on aitat
Eloa täynnänsä,
Käsissä maat ja vallat,
Ja ruunut päässänsä,
Mutt' aamuhetkin heiltä
Ilo on kaukana,
Sinä kun uuen päivän
Alotat laululla.

On paljoa parempi
Tok' onni ihmisen,
Ja kuitenkin osaansa
On tyytymätön hän!
Hän saattaisi sinulta
Jos hengen ottoa',
Ja kuitenkin sä kiität —
Hän moittii onnea.

Oh miksipä hän aina
On niin nurehtiva,
Kun kaikki ansiotta
On saanut luojalta!
Ja miksi toisinansa
Hän viel' isostelee,
Kun aina tyytymättä
Yhä vajaelee!

Ah laula, laula, lintu,
Ylistä onneas!
En huokauksillani
Seota' lauluas.
Tee vastakin pesäsi
Liki pihoani,
Ja tyytymään opeta
Mua myös osahani!

V. Merimiehen morsio.

Tuuli taas puhaltelee,
Laivoa lähettelee,
Viepi kullan vierahille,
Teille tietämättömille.

Kauasko kuleksinee,
Kauanko mua muistanee?
Näkisin hänen mä vielä,
Vaun on kyyneleni tiellä.

Lentäisinkö lintuna,
Sorsana, kajavana;
Niin jos kunne kullan veisi
Aalto, en jällelle jäisi.

Jos kuin kauas kulkisi,
Seuroaisi siipeni;
Siipi kun suhauttaisi,
Ehkä kultra katsahtaisi.

Siipiä en saanut — saan
Huivin huiskehella vaan,
Kyyneleistä kastuneella,
Jäähyväset viittaella.

Sitte ennen iltoa
Taas kotihin kulkea;
Vaikkap' ei etäällä aivan
Vieläkin näkisin laivan.

Tultua kotihini,
Heittäminen itkuni,
Pyyhkiminen poskipääni,
Varominen äitiäni.

VI. Keväällä.

Jo taasen, jo taasen
On lahtikin lämpimihin
Lähennehet linnut,
Ja laksoihin lehteoihin.

Ja talviset tuulet
On lauluiksi lauhtunehet,
Ja hankikinokset
Kukiksi kuvautunehet.

Suloistapa maata,
Kun Suomemme, ei toki lie:
Se taivahan linnut-
Kin luoksensa maanittelee.

Kun huolikinokset
Povestani pois suveaa,
Kenties ilolinnut
Jo taas sian sielläki saa.

VII. Kiiltomato.

Jo oli lintuset levolla
Väsynehet veisustaan,
Yksin kiillokas keolla
Loisti hiljaisuudessaan.

Häntä tähti taivahainen
Kaunihisti katseli,
Mato musta maan-alainen
Nähtyänsä surmasi.

Kysyi sirkka surkutellen:
"Miksi hän suotta surmattiin?"
"Suottako? — sanoi käärme hällen —
Suottako hän loisti niin?"

VIII. Hautaus.

Kirkon vahvat vasket vankahuivat,
Heimolaiset hautamaalle toivat
Nuorukaisen kukkahis-iältä
Temmattuna täältä.

Hiljallehen kuollut hauattihiin,
Multa hauallensa laitettiin,
Vielä mullallenkin kaunihisti
Rauhallinen risti.

Kun oli kaikki taitavasti tehty,
Lähti saattoseura, mutt' ei nähty
Saavan alta varjon vaahteraisen
Nuoren neitokaisen.

Siinä itki illan neitokainen,
Itki yönkin; tähti taivahainen
Vaalia, vapisevainen, koitti,
Surkunsä osoitti.

Siitä löysi hänen aamuloiste'

Kuivettua silmien suloisten,
Ristikkäistä vasten vaipununna,
Rinta riutununna.

IX. Lohdutus haudalla.

Ellös surko! — Kaipaukses,
Itku vaikein,
Turha on, tyhjä voitotukses,
Huoli haikein.
Kyyneleet ei kyllä auta,
Saatunsa pitäpi hauta;
Ei palaja tänne, ei,
Jonka tuoni täältä vei.

Liha kaikki lankiaapi
Lailla kukkasen,
Neitoselta tempoaapi
Surma sulhasen,
Iki-vanhalta varansa.
Imevältä ruokkiansa;
Viepi vihkimäisiltään
Morsiamen yljältään.

Liha on kaikki kaatumassa
Niinkun heinänen,
Maaksi mainen maatumassa,
Mutt' ei taivainen.
Hän nyt, josta kannoit huolen,
Tähtitarhan tuolta puolen
Katselee jo ystävää,
Hauallansa itkevää.

Tieto, taito, tarkoittapi
Parempaisuutta,
Syämemme kaipoaapi
Olevaisuutta;
Kalmako ka'otteleisi,
Nekin maaksi muutteleisi?
Turhaanko meiät loi
Luoja, toivon meille soi?

Kuvoaan ei meihin luoja
Suotta painanut;
Ruumis vaan on sielun suoja,
Jonk' on antanut.
Tämä peite' laukiaapi,
Pian maaksi raukiaapi,
Koska henki lasketaan,
Kotihinsa kutsutaan.

Astu taivahasen taasta,
Ajatukseni!
Hauan tuolle puolle maasta,
Lennä' luontoni!
Siell' ei tauti, tuska tuima,
Sota, rutto, kuolon voima,
Eroittelle milloinkaan
Tuttavia toisistaan.

Ahpa päivää autuasta —
Toinen toisiaan
Tervehtävät: vanhin lasta,
Sulho neitoaan!
Siellä luoja laupiuutta,
Voimoa ja viisautta,
Levon maassa lauletaan,
Voiton virttä veisataan.

Pian päivä päätynynnä
Lie jo meiltäkin.
Jäsenemme jähtynynnä
Ehkä kohtakin;

Välttäkäme harhateitä,
Että etsittäissä meitä
Valmihina oltaisiin,
Kotimaahan tultaisiin!

X. Tytön kulennat.

Tuli tyttö luota armahansa
Käet punaisna. Äitinsä kysypi:
"Mistäpä sinulla käet punaiset?"
"Kukkia keräsin, äiti kulta!
Eikö liene piikit pistänyynnä".

Tuli toisen kerran suu punainen.
Kysyi äiti: "mistäpä sinulla
Suu punainen?" — "Söin mä mansikoita;
Enkö liene marjoilla pilannut".

Tuli vielä kerran kolmannenki
Kasvot kalviana. Syytä siihen
Äitinsä kysellen, lausui tyttö:
"Hanki jo minulle, äiti kulta!
Hanki hauta, haualleni risti.
Siihen kirjoita sanoa kolme:
*Kert' oli hänellä käet punaiset,
Kauan kultaa käteltyänsä;
Oli toinen kerta suu punainen,
Suueltua sulhokaista liion;
Kuoli viimein kasvot kalviana.
Heitettynä herjältä pojalta*".

XI. Poika ja lähde.

Noinpa lausui lähtehelle poika:
"Epäkelpo, kehno, nurmen raiska!
Tuhat kertoa jos katseleisi
Kultani sinussa silmiänsä,
Et sä kätke kuitenkaan kuvaista.
Kasvojen kuvoa kaunokaista;
Kuvanensa lasket kulkemahan,
Etten löyä', ehkä kuinka etsin.
Joko nyt sinun kurja kostanenki,
Sullon suusi, velloan vetesi,
Sotken suoksi kukkalaitehesi?"

Lähe' tuohon lausui lauhkiasti:
"Mitäpä minusta kostamista? —
Olen lapsi laiha, veen sikiö,
Elävä ikäni armahatta;
Miksi siis sä raukan rankaseisit,
Veteni saveksi velloaisit,
Suoksi sotkisit kukat koriat? —
Löyät lähtehen sinä lämpimämmän
Syämässäsi — sekin usein
Kaotti kuvanki kultasesi,
Kaottua kullan silmistäsi".

XII. Linnustaja.

"Mik' on, Mikko parka, pauloissasi,
Synnä lapsi rukka langoissasi? —
Vietät syksyn synkässä salossa,
Siellä tallaelet talvikauen;
Muut ne aina ansoistansa tuovat,
Kantavat kotihin koppeloita,
Teiriäkin paljon pauloistansa,

Metsoja ja pyitä pyyvyksistä,
Sinä vaivainen vaellat aina
Tuomattasi merkkiä metsästä".

Niinpä äiti — Mikko äitillensä:
"Ellös äitini toki toruko! —
On minulla teiri tiettyvissä,
Kaunihimpi kaikkia kanoja,
Koriampi korven koppeloita.
Sille syksyn ansoja asetin,
Panin paulojani talvikauen,
Kevähillä tuonenkin kotihin.
Se on lintu kumma kuullaksesi:
Syli sill' on siipien siasta,
Höyheninä suortuat soriat,
Kaks' hunajahuulta noukkasena".

XIII. Rukous.

"Ah' mik' ompi maallinen elomme! —
Tuska tuskan, vaiva vaivan päällä,
Kyyneleitä kyllin, ei iloa,
Ei lepoa, vaan levottomuutta,
Ei siis ihme', ett' erille muista
Mont' on mennyt luostarin lepohon,
Mennyt metsihin ja erämaille,
Paennut pahasta maailmasta.
Minullakin maailman menosta
Kyll' on kärsimistä kätten täysi:
Aamulla jos kuinka aikaisehen
Noustua rupeen rukouksille,
Jo sepät pajoissa pauhoavat,
Takovat ja kolkkivat kovasti
Vasaroilla vaskilautojansa,
Jottapa minulta miesrukalta
Mokomassa pauhussa pahassa,
Seppien kovassa kolkkehessa,
Hairahtapi hartahin rukous,
Ajatus alemma lankiaapi".

Niin muka valitti miesi muinen;
Toisin arveli luja Lutherus,
Lausui vastaten valittajalle:
"Miksi mietit niin sä mielessäsi,
Sekauhut seppihin ja muihin? —
Olisipa paljoa parempi,
Lopettua yötisen unesi,
Ajatella: oh kun aina kauan
Makoan unehen uupuneena!
Jo ovat taasen toisissa taloissa
Ennättänehet minua ennen
Nousta, ruveta' rukouksille. —
Sillä toen totta työ ja toimi
Ompi juuri julkinen rukous,
Jonka meille määräsi Jumala;
Ja taonnan kalke taivahasen
Kuuluva on seppien pajasta
Aina rinnalla rukoustemme,
Ennättävä ehkä ennemminki".

XIV. Ojalan Paavo.

Tuop' oli oiva mies Ojalan Paavo,
Poika pulska, verraton, väkevä,
Jäykkä niinkun kumpu kuusinensa,
Vikkelä ja vilkas kun vihuri.
Hongat kaateli hän kankahilla,
Kontiot' käsin kuristi, kantoi
Orihinsa aioista ylitse,

Suurisuiset kaislana sujutti.

Niin kerran keräjäkartanolla
Seisoi oiva mies Ojalan Paavo,
Korkiampi kaikkia uroita,
Kun petäjä puita pienempiä.
Siinä nosti äänensä ja lausui:
"Kenpä vainen vaimon kannetuista
Voisi vastustella, etten tältä
Paikaltani pääsis liikkeelle,
Se sais ottoa' eloni kaiken,
Tavarani kaiken ja taloni,
Ynnä kaunihimman karjalauman,
Jospa itsenikin päälliseksi".

Niinpä lausui oiva Ojalan Paavo;
Miehet kuuntelivat kummastellen
Isovahvan vankkoa puhetta;
Yksikään ei rohkene ruveta.

Neiet kanssa katselivat kauan
Salasuosiolla sankaria,
Jok' oli yksin muita muhkiampi,
Kun petäjä puita pienempiä;
Silmät kiilti päässä kirkkahasti,
Kun on kaksoistähti taivahalla;
Kasvonsa kun armas aurinkoinen;
Hiukset aaltoilivat olkapäillä,
Kun on kosken kuuhu päiväsessä.

Viimein astui Anni neitosista,
Tyttö sievä, siisti, kaunokainen;
Luoksi Paavon paikalla likeni,
Kamahutti kaulahan kätensä,
Rinnan vasten rintoa likisti,
Poskipäänsä poskipäihin painoi:
"Koe nyt, jos pääset paikaltasi!"

Jopa seisopi vavisten vahva
Paavo paikallaan kun naulattuna,
Lausui lauhtunut tytölle viimein:
"Jo nyt taisinkin tapata kaikki;
Ottaos omaksesi nyt kaikki —
Taloni, tavarani ja maani,
Kanssa kaunihimmat karjalaumat,
Ota' päälliseksi itsenikin!"

XV. Saarijärven Martti.

Saarijärven synkillä saloilla
Eli Martti maalla hallaisella.
Kaiveli ojia, kynti, kylvi,
Toivoessa Herralta tuloa;
Niinpä naisen ynnä lapsilauman
Elätteli otsansa hiellä.

Kerran taasen kynti, kylvi maansa,
Vaan keväällä kun kinokset lähti,
Puolen laihoa pilasi tulva,
Ja kesällä raskahat rakehet
Kaatoi puolen päitä pellollansa,
Syysvilu vei vielä viimeisenki.

Silloin Martin vaimo vaikeroien
Lausui: "voi poloset päiviämme!
Jo nyt kerrassaan kepin varahan
Heitti Herra meiät mieron tielle".

Naista lauhutellen lausui Martti:
"Herra koettelepi, vaan ei heitä;
Petäjällä jatka' jauhojamme!
Panen maat parempahan ojahan,
Ehkä Herra kasvun kaunistaisi".

Petäjällä jatkoi jauhot nainen,
Mies ojitti peltonsa paremmin,
Vaihtoi vuonat siemeniksi, kylvi.
Niin keväällä kun sulii kinokset,
Tok' ei ottanut orasta tulva;
Vaan kesärakehet löivät nytkin
Puolen päitä pellolla pehuksi,
Syysvilu pilasi viimeisetkin.

Martin vaimo vasten rintoansa
Löi käsiä, huusi voivotellen:
"Voi polokset! Jo nyt heitti Herra
Meiät kerrassahan kuolemahan!"

Lohutellen lausui Martti vielä:
"Herra koettelepi, vaan ei heitä;
Petäjätä hanki' viel' enemmän!
Kaksin kerroin laitan lannan maalle,
Ehkä Herra kasvun kaunistaisi".

Petäjätä vaimo viljemmältä
Laitti, lantoa lisäsi miesi,
Vaihtoi lehmät siemeniksi, kylvi.
Lähti taas lumet keväällä maasta
Orahia tulvan ottamatta,
Sateli rakehia kesällä
Olenkorrenkana kaatamatta,
Syysvilutkin kulki kierrätellen,
Koskematta päihin kultaisihin.

Polvillahan maassa Martti lansui:
"Herra koitteli, ei heittänyttä".
Polvillahan maassa Martin nainen:
"Herra koitteli, ei heittänyttä".
Sanoi sitte siitä nostuansa:
"Siepatkame sirpit, rientäkäme
Pellolle! — Hyvästi pettuleipä!
Rukihista leivon leivän paksun".

Niinpä nainen; Martti naisellensa:
"Sit' ei Herra heitteä luvannut,
Ken ei toistansa hä'ässä heitä;
Petäjäll' yhä leipeä lisäile! —
Veipä vilu viljan naapurilta".

Vieraskielisiä lukukirjoja tavallisesti seuraa selitys kankiammista sanoista ja paikoista. Monelle kotimaalaiselle *Suomen* lukialle on suomi kreikkaa ja latinata oudompi, jonka nimitämmä, sitä ollenkaan oudoksumatta. Sanotaanhan tekemättömän touon ei kasvavan — kuinka siis voisi odottaa suomen kielitaiteen viljelemättä kasvamista? Ja kun sitä näihin aikoihin asti ei ole kouluissa viljelty, eikä virallisissa kirjoituksissa tarvittu, niin joko siis kumma sen outona oleminen monellakin, joka vielä ei lapsuudestakaan ole saattanut tottua suomen puheeseen, jos kohta yksin lapsuudessa tottumisellakin ei kauas juoksennella. Tämä jälkimäinen lauseemme olkoon sanottu niiden vuoksi, jotka tottuneet yhteen syntymäpaikkansa puhetlaatuun, elikkä vielä sitäkin ulkokieliänsä mukaan väännellen — sillä mielen kouluissa ruotsistuen tok' ei jääne kielikään kauas jällelle, kun ei olekaan pitkiä taipaleita *mielen* ja *kielen* välillä — harvoin somistavat suomea yleensä, ainakin yhtä syntymämurrettansa kiitellen, jos olkaan kuinka sortosa eli vaillinainen tahansa. Toiset taas siitä siteestä päästyä välistä kääriytyvät toiseen, aina outoja sanoja ja väänteitä kieleensä ongiskellen, jos useinkin lapsuudesta tutut, kotipaikoilla kuultunsa, olisivat ehkä somempia. Kumpikin näistä ääreyksistä, ehkä itsessänsä ei ylistettävä, kirjallisessa käytteessä kuitenkin saavuttaa jotain hyvää: edellinen erinäisien puhettumurrettien tutustumisella, jällellinen eriseutuisten sanojen ja lausettaapojen yhdistämisellä. Siitä ei nyt kuitenkaan ole aikeemme pitemmältä lausuilla, eikä vielä siitäkään, kuinka tästälähin kieltämme kouluissa oppimisella, sen epätasaisuudet toivottavasti vähitellen poistuvat, vaan suorittaummekin jo edellisiä laulukäänteitä ja mukaamia joten kuten selittelemään, sen ainoastansa ennen työhön ruvettuamme muistuttaen, tavattavan niitä jo entuudesta muilta ja muutamia itseltämmekin suomennettuna, joista käännöksistä meillä työssämme on ollut missä enemmän, kussa vähemmän apua. Niin löytään toisella suomentamalla: *Lähteellä* Maamiehen Ystävissä 1844, N. 15; *Joutsen* Oulun Viikko Sanomissa 1834, N. 5; *Seitsemäntoistavuotias* Saimassa 1845, IV 5; *Lintuselle* M. Y. 1845, N. 30; *Merimiehen morsio* S. 1845, N. 20; *Keväillä* S. 1845, N. 18 ja M. Y. 1845, N. 19; *Kiiltomato* O. V. S. 1829, N. 13; *Hautaus* M. Y. 1845, N. 17; *Lohdutut haudalla* O. V. S. 1830, N. 46 ja M. Y. 1844, N. 34; *Tytön kulennat* S. 1845, N. 29; *Poika ia lähde* O. V. S. 1830, N. 47 ja S. 1845, N. 34; *Linnustaja* O. V. S. 1833, N. 5; *Rukous* S. 1844, N. 18; *Ojalan Paavo* O. V. S. 1830, N. 53; *Saarijärven Martti* O. V. S. 1831, N. 5. Vielä riidassa ollen, voisiko muitakin laulannoita

rakennella runolaulun vaatimusten mukaan vaari ottamisella tavutten *arvosta*, vai pitäisikö niitä ruotsalaisen ja muun vieraan laulun jälkeen *korkoja* myöten sovitettaman, olemma näissäkin kokeissa liittäyneet niihin, jotka puoltavat edellä mainittua laulurakennon tapaa, tahtoen runolaulun perusteeksi muullenko suomalaiselle laulannolle.

I. Lähteellä.

Tämä ruotsinkielinen *Runebergiltä* tehty perustuslaulu alkaa sanoilla: *jag sitter källa vid din rand*. Mittansa ovat seuraavat:

v, — v, — v, — v, v/—
v, — v, — v, v/—
v, — v, — v, — v, —
v, — v, — v, —

Jaksossa: *Suo, lähe' kaunis katselen*, sana *lähe'* ei rikkone sointua jakson ensimmäisessä mitassa, sillä siinä siassa suatsee runolaulukin kaksilyhyitä; toiseen ja kolmanteen mittaan ei kyllä sopisi soinnun sortumatta, vaan pitää niissä olla pitkälyhyitä täytteitä. Sanoimma sanan *lähe'* olevan ensimmäisessä mitassa, kuin onkin, koska edellinen sana *suo* ei tee täysimittaa. Sen saattaisi nimittää ei mitaksi, vaan *alusteeksi*, ikäskun yksinäisen lopputavuen *päätteeksi*. Vaikka alusteet ovat merkityt lyhytarvoisiksi, niin eivät kuitenkaan haittaavasti sointua sortane semmoiset kun: *suo, kuin, taas, voi, vaan, tuo, niin, noin, tee, luo* j.n.e., ehkä ovat pitkä-arvoisia, eipä runojaksonkaan ensimmäisessä mitassa aina tavata pitkälyhyttä eli kaksilyhyttä täytettä, vaan välistä kaksipitkä, lyhytpitkä, kolmilyhyt, alkupitkä, vieläpä nelilyhytkin, joka tulee siitä, että ääni kunkin jakson alusteessa ja ensimitassa ei vielä oikein sointuun vakaunut, vaan vasta vakaumaisillaan, sitä tavotellessaan ei lue suureksi rikkeeksi, jos mitan täyte vähin poikkeapi tavallisesta määrästänsä. Mutta ei ainoastansa pitkäarvoisia ja pitkäsiaisia tavoita, vaan kaksilyhyitäkin, esimerk. *mua, yli, toki, oli, yhä* j.n.e., näyttää alusteen, harvakselta käytettynä, suatsevan, ja välistä pitkittävän yhtäläisyyden poistamiseksi, eli muuten aineen vuoksi, melkein vaativankin, jonka tähden emme ole epäilleet, myös semmoisia toisinaan alusteeseen käyttää, ja yleensä olemma alusteessa ja ensimitassa vapaammasti tavut-arvojen suhteen elelleet, josta syystä kolmannessakin värsyssä jälestäpäin vataaan toinen jakso: *kuvoaa taivahan*, vaikka olisi sen siasta toinut sanoa: *kuvaapi taivahan*, jolla tavalla ensimmäiä olisi tullut paremmin pitkälyhyeksi, taikka laittaa koko värsy seuraavan tapaan:

Taas tuossa toinen taivahan
Kuvaapi kullallaan;
Se myös lyhyt iältäähän
Jo lähti tuonelaan.

Jaksossa: *Kuin pilven varjot vaeltavat* tulee sana *vaeltavat* kuulumaan kolmitavuisesti, kun *vailtavat* eli *vaaltavat*, samatekun sanat *mäellä, re'ellä, käältä* j.n.e. usein sanotaan yhteen juoksuttamalla kun *määllä l. mäillä, reeltä l. reiltä, käältä l. käiltä*. Kellen semmoinen yhteen juoksu ei liene mielesperäinen, laulakoon: *kuin pilven varjot kulkevat*, niin sillä siitä pääsee. Ja samoin saisi 1:sen jakson 1:stä värsyä sanoa: *suo lähtehinen katselen* eli *suo lähtöseni katselen*, ken luullee kaksilyhyen mitantäytteen *lähe'* siinäkin siassa vähemmin sopivaksi.

Päätteet värsyjen 1:ssessä ja 3:nessa jaksossa, nimittäin lopputavuet sanoissa *katselen, vaeltavat, loistava, pakenemaan* j.n.e. eivät vastaa toisiaan. Mokomasta loppuvasteesta tässä siassa emme arvaa äyrinveroista hyötyä suomen laulannolle tulevan, jonka tähden sen olemmekin sattumoihin heittäneet. Meistä näyttää, kun nämät jaksot vielä eivät oikein päättyisikään itsessään, vaan kumpikin yhdessä seuraavan jakson kanssa, elikkä niin, että edellä merkittyin neljän jakson siasta tällä laululla oikeemmin tulisi olemaan vaan kaksi seuraavaa:

v, — —, — —, — —, — —, v/— —, — —, — —
v, — —, — —, — —, — —, v/— —, — —, — —

Ei varsinaisiksi päätteiksi, vaan seisatteiksi eli levätteiksi nimittäisimmä semmoisia, knn lopputavuet muka edellisissä 1:ssessä ja 3:nessa jaksossa ovat. Kun suomi ei ilmankaan rakasta loppuvasteita laulannossa, niin jopa vaan luulemmakin niiden tuulta takaa ajavan, jotka vielä semmoisiin seisatteisiinkin noudattelevat vasteita, niinkun kirjassa: *uusua virsiä kirkossa ja kotona veisattavia*, on läpensä tehty. Semmoinen tyhjän toimitus, vähänkään kaunistamatta eli muuten hyödyttämättä laulantoamme, vaan viehättää laulun- eli virrentekiän mielen joutaviin, ettei tule tärkeämmistä asioista, esimerkiksi *mitteestä, sanain alkuvasteesta, murteesta*, vaari ottamaan. Ruotsilla ja sukulaiskielillensä puuttuu monta omaisuutta, jotka suomen laulua sulouttavat, jonka tähden ei kumma ole'kaan, jos niiden kaipuussa noudattelevat seisatteillenkin loppuvasteita, joita toki kielsensä on suomea rikkaampi. Eipä taitais aivan tarpeellinen olla aina sanankaan joka seisatteessa loppuminen, vaan välistä niinkin, että sen lopputavut tulisi olemaan seuraavan jakson alusteena. Sillä lailla olemma 6:nessa laulussa sovittaneet jaksot:

Se laivahan linnut-
Kin luoksensa maanittelee.

Kunkin mitan täytteistä sanomma pitkää eli pitkäveroista tavutta *iskuksi*, lyhyttä eli lyhyitä, jos niitä on usiampia, *laskuksi*. *Murteeksi* taas sanomma sanan jakaumista kahteen mittaan

korotetulla tavuella laskuun, korottomalla iskuun, ja *taitteeksi* semmoista sanan jakaumista, että korollinen tulee iskuun, koroton laskuun. Taitetuita sanoja tavataan jaksoissa:

En — tieä, — itse' — känä.
Mä — pääni — vaipu- — esssa.
Vaan — raahti- — sinko — mennä.
Mä — ystä- — vistä — ni, j.n.e.,

joissa sanat *itse'känä*, *vaipuessa*, *raahthisinko*, *ystävistäni* ovat taitetut. Murretuista sanoja taas löytään jaksoissa:

Ku- — vasti- — messa- — si.
Si- — täi' pi- — mitti- — vät
Se — myös ly- — hyt i- — ältä- hän.
Mi- — tä a- — jatte- — lenkin.
I- — kävi- — ä i- — loni.
Ne — tyhji- — ä ku- — vaami- — a.
Jo — lähti — pois pa- — kene- — maan.
Jo- — en la- — helle — laski- — hen.
Laivo- — a lä- — hette- — lee.
Vielä- — kin nä- — kisin — laivan.
Vaali — a va- — pise- — vainen — koitti.
Ei le- — poa — vaan le- — votto- — muutta.
Lausui — vasta — ten va- — litta- — jalle
Talo- — ni ta- — vara- — ni ja — maani, j.n.e.

Näissä ovat sanat: *kuvastimettasi*, *pakenemaan*, *lyhyt*, *iältähän*, *sitäi*, *pimittivät*, *ajattelenkin*, *kuvaamia* j.n.e. murretut runolaulussa yleensä tavattavan murteen jälkeen. Semmoista murrosta runolaulu pitääkin kauniimpina rakento-omaisuutensa, ei kuitenkaan sillä tavoin ymmärtäen, että jokaisessa jaksossa pitäisi murros löytyvän, vaan niin, että murretuista jaksoja tavataan vaihtelemalla taitettuun eli muuten murrotonten kanssa. Emmekä epäile murroksen samalla tavalla viljeltyä kaunistavan kaikkea suomalaista laulantaa, kun vaan korvamme kerran ruotsalaisuudesta vapaina ennättivät tottua suomen luontaiseen laulusuloon. Ruotsin laulussa murrosta ei lajinkaan tavata, aika harvoin taitostakin; siitä eikö tulle, että suomeakin nykyisempiin lauluihin kirjoittajat ovat murrosta välttäneet, ja ikäskun virhenä pitäneet.

Suomen runolaulussa alkaa tavallisesti kaksi sanaa kussakin jaksossa yhdellä äänikkeellä, eli yhdellä kerakkeella ja äänikkeellä, jota sen omaisuutta nimitämme *alkuvasteeksi*. Voisi myös alkuvasteeksi lukea senkin, kun kahdella sanalla jaksossa on eriäänikkeensä joko sanan alussa, eli niin, että alkavat yhdellä ja samalla kerakkeella, vaan sitä seuraava äänike on kummassakin erilainen. Edellistä lajia, jota vaan varsinaiseksi alkuvasteeksi sanoisimmakin, tavataan jaksoissa:

Viepi kullan vierahille,
Teille tietämättömille.
Ristikkäistä vasten vaipununna,
Rinta riutununna.

jälkimJistä alkuvastetta on seuraavissa jaksoissa:

Siipi kun suhauttaisi,
Ehkä kulta katsahtaisi.
Tuuli taas puhaltelee,
Laivoa lähettelee.

Mitä enemmän yhtä sukua ne eriäänikkeet tässä jälkimmäisessä alkuvasteessa ovat, sitä likemmä tulevat varsinaista alkuvastetta, jonka tähden jos toisessa on o, toisessa a eli u — yhdessä ö, toisessa ä eli y — yhdessä e, toisessa ä eli ö — yhdessä i, toisessa e eli y äänikkeenä, niitä suuresti ei varsinaisesta alkuvasteesta eroita, esimerkiksi:

Taas tuossa toinen taivahan.
Jo lähti pois pakenemaan.
Sitte ennen iltoa
Taas kotihin kulkea.
Jo oli lintuset levolla
Väsynehet veisustaan.

Ainoastansa silloin tulee alkuvaste laulua kaunistamaan, koska se ikäskun itsestensä syntyy, jolla tavalla se luontaisilla runoniekkoilla syntyykin, sillä tietämättä koko alkuvasteesta, mitä onkaan, käyttävät sitä kuitenkin runoissansa, eivätkä taida siitä sen parempata selitystä antaa, kun sanain sillä lailla vetävän yhden toistansa. Mutta missä semmoista sananvetoa ei ole, siinä jääpi myös alkuvaste viljelemättä, jonka tähden parahimmisakin runoissa monta alkuvasteetonta jaksoa lomittain tavataan. Missä sen noudattaminen tulisi vähänkään esteeksi lauseen luontaisuudelle, siinä on parempi heittää koko alkuvaste sillensä, kun ei olekaan alkuvaste laadustansa esteeksi, vaan myötäisyydeksi lauseelle. Siitä syystä näissäkin suomentamissa kyllä tavataan alkuvasteettomia jaksoja — ja epäilemättäkin on mitteen ja murteen tarkka vaarin-otto suuremmasta arvosta laulun soinnulle, kun alkuvaste.

Välistä tulee sanan loppu-äänike ikäskun hupenemaan seuraavan sanan alku-äänikkeeseen. Semmoinen huvento, runolaululle omainen, ei liene muussakaan laulussa vierottava, vaikkei se

kyllä olekaan niin välttämättömästi tarpeellinen suomalaisessa laulannossa, vaan kreikalaisen laulun tapaan sattumoihin heitettävä. Ainoastansa äänikkeet *a, ä, i* taitavat sillä lailla huveta, vaan muut äänikkeet pysyvät hupenematta. Siitä syystä saatamme runolaulun tapaan hyvästi kirjoittaa mainittuin ääniketten hupenemalla:

Jonk' on antanut.
Pesäsi kyll' on pieni.
Tok' onni ihmisen.
Hän viel' isostelee.
On monta, joill' on aitat,
Last' ei kätkyessä säästä.
Siell' ei meitä milloinkaan.
Kert' oli hänellä käet punaiset, j.n.e.

Mutta myös ääniketten hupenematta voipi kirjoittaa:

Syämeni on täynnä.
Unettomia yöni.
Mitä ajattelenkin.
Ikäviä iloni
Jos kuin ylkä itkenee.
Siinä itki illan neitokainen.
Ennättävä ehkä ennemminkin
Orihinsa aioista ylitse, j.n.e.

Myös tapahtuu äänikkeen huvento tavallisimmasti semmoisissa sanoissa, jotka täysinäisinä olivat kaksitavuisia (e.m. *koska, sillä, mieli*), harvemmin neli-, kuusi- ja muissa paritavuisissa (näkemättä, ajateltavaksi j.n.e.). Kolmi-, viisi- j.n.e. -tavuisissa sanoissa, niinkun myös yleensä semmoisissa, joissa se huvettava äänike seuraa korotonta tavutta (*alusta, äänellisesti, sanelemattansa*), lienee huvento tuskin suattavakaan, eikä koskaan, olkaan sana kuin monitavuinen tahansa, silloin koska loppuäänikettä seuraa puoli-ho...', joko kirjoitettuna eli ilman (*yhä', löyä', etsi', ylistä', ulomma'*).

II. Joutsen.

Perustuslaulu Runebergiltä alkaa sanoilla: *från molnens purpurstänkta rand*. Mitet on sama kun edellisessä, jonka mukaan sanat laulaissa jakautuvat seuraavihin mittoihinsa:

Vä- — hänpä — tuosta — kuinka — ma
I- — käni — määrän — sain.

Jaksossa: *Valaisee maailman* katsomma loppuäänikettä eli päätettä *ee* sanassa *valaisee* ennemmin epä-arvoiseksi, kun varsin pitkäksi, jonka tähden sitä tässä olemma käyttäneet lyhyen siasta. Varsin pitkiksi lukisimme ainoastansa niitä pitkiä tavuita, jotka taitaan kahdistaa, niinkun esimerkk. lopputavuet sanoissa: *rantaa, rantaan, maailmaa, tuodaan, ottaa', leikka'a*, kahdistettuina: *rantaa, rantahan, maailmata l. maailmaa, tuodahan, ottoa', leikkoaa*. Sitä vastoin semmoisia päätteitä, kua sanoissa: *hän tulee, tekee, ottaa, taitaa, valaisee* ei sovi kahdistaa, josta arvelemme niiden ei varsinaisesti vaan epä-arvoisesti pitkiä olevan. Tavataan niitä kyllä pidennettyinäkin, vaan silloin erinäisellä liitteellä *pi* eli *vi*, jonka edellä tavut oikeemmin lyhyeksi kirjoitettaneenkin, *tulepi, tekepi, ottapi, taitapi, valaisepi eli tulevi, tekevi* j.n.e., jos kohta Savon ja muutamien muiden paikkojen murteessa se siinä siassa kuuluu pitkänä: *tuloopi, tekööpi, ottaapi* j.n.e. Juuri epä-arvoisuutensa vuoksi näitä päätteitä raamatun suomessa yksiäänikkeellisesti kirjoitettaneenkin.

III. Seitsemäntoistavuotias.

Runebergiltä kirjoittama perustuslaulu alkaa sanoilla: *jag vet ej hvad jag hoppas*. Mitteensä on seuraava:

v, — v, — v, — —
v, — v, — v/—, —
v, — v, — v, — v
v, — v, — v/—, —

Sanat siis laulaissa jakautuvat seuraavaisesti:

Mä — tuota — toivoin — aina,
Kun — talvi — lähti- — si.
Ki- — nosten — kanssa — ehkä
Su- — lais sy- — äme- — ni.

IV. Lintuselle.

Ruotsalaisen alku Runebergiltä: *säg mig, du lilla fogel*; mitet kun edellisellä, ja siis seuraavaisesti laulumittoihin jakautuva:

Tee — vasta — kin pe- — säsi
Li- — ki pi- — hoa- — ni,

Ja — tyyty- — mään o- — peta
Mua — myös o- — saha- — ni!

Runomitteen tapaan rakennettuna kuuluvat jaksot:

Mutt' — aamu- — hetkin — heiltä
I- — lo on — kauka- — na,
Si- — nä kun — unen — päivän
A- — lotat — laulul- — la.

Korkojen jälkeen tehtynä nämät jaksot kuuluisivat näin:

Mutt' aamuhetkin heiltä
On ilo kaukana,
Kun sinä uuen päivän
Taas alat laululla.

Mutta semmoisellapa rakennuksella tulisivat sanat: *ilo, sinä, alat* laulaessa sortumaan ja kuulumaan melkein kun *iilo, siinä, aalat*, elikkä i'lo, si'nä, a'lat, merkitsevä merkki 'jotain täytettä vierellisten äänikkeen ja kerakkeen välillä. Tämä ja edellinen laulu taitaan mitteensä vuoksi laulaa, kun tuttu ruotsalainen laulu: *jag minns den ljufva tiden*.

V. Merimiehen morsio.

Ruotsalaisen *Runebergiltä* laitetun laulun alku: *vinden blåser opp i hast*; mitet seuraava:

v/— v, — v, v/— v, —
v/— v, — v, v/— v, —
v/— v, — v, — v, — v
v/— v, — v, — v, — v

Sanain jakaaminen laulumittoihin:

Sille — ennen — ilto- — a
Taas ko- — tihin — kulke- — a,
Vaikkap' — ei e- — täällä — aivan
Vielä- — kin nä- — kisin — laivan.

Kellen olisi vaikiampi ymmärtää, mitenkä *huivin huiske'* voisi olla *kyyneleistä kastunut*, muuttakoon koko värsyn, jos seuraavaan tapaan:

Siipiä en saanut — saan
Liinan kulmallani vaan,
Ehkä kyllä kastuneella,
Jäähyväset huiskahella.

VI. Keväillä.

Ruotsiksi *Runebergiltä*: *de komma, de komma, de vingade skaror som flytt*. Mitet seuraava:

v, — v v, — v
v, — v v, — v v, v/—
v, — v v, — v
v, — v v, — v v, —

Jakaaminen laulumittoihinsa:

Kun — huoliki- — nokset
Po- — vestani — pois suve- — aa,
Ken — ties ilo- — linnut
Jo — taas sian — sielläkin — saa.

VII. Kiiltomato.

Saksalainen perustuslaulu *Pfeffeliltä* alkaa: *Ein Johannes-würmchen sass*. Mitet seuraava:

v/— v, — v, — v, — v
v/— v, — v, v/— v, —
v/— v, — v, — v, — v
v/— v, — v, v/— v, —

jota myöten sanat jakauvat näin:

Häntä — tähti — taiva- — hainen
Kauni- — histi — katse- — li,
Mato — musta — maan-a- — lainen
Nähty- — änsä — surma- — si.

Semmoisista poikkeamisista ensimmäisessä mitassa, kun jaksoissa:

Jo oli — lintu- — set le- — volla,
Miksi hän — syyttä — surmat- — tiin,

tavataan, olemma jo edellä sanottavamme sanoneet, ja tässä ehkä sopinee lisätä, kolmilyhyen

mitan täyteen, erittäinkin jos on kahdesta erisanasta saatu, välistä sopivan muissakin mitoissa pitkäläyhyen siaan, niinkun seuraavassa:

Syyttä- — kö sanoi — käärme — hällen.

VIII. Hautaus.

Ruotsal. *Runebergiltä*: *tempel-tornets dystra klockor hördes*; mitet:

v/— v, — v, — v, v/— v, — v
v/— v, — v, — v, v/— v, — v
v/— v, — v, — v, v/— v, — v
— v, v v, — v

jakauttava sanat laulaissa:

Siinä — itki — illan — neito- — kainen,
Itki — yönkin; — tähti — taiva- — hainen
Vaali- — a, va- — pise- — vainen — koitti,
Surkun- — sa o- — soitti.

Kolmen ensimmäisten jaksojen neljäs mitta ehkä sopinee myös kaksilyhyeksi.

IX. Lohdutus haudalla.

Saksalainen *Vossilta* laadittu alkaa: *Trochne deines Jammers Thränen*; mite seuraava:

v/— v, — v, — v, — v, — v
v/— v, — v, v/—
v/— v, — v, — v, — v, — v
v/— v, — v, v/—
v/— v, — v, — v, — v, — v
v/— v, — v, — v, — v, — v
v/— v, — v, — v, — v, — v
v/— v, — v, — v, — v, — v

Laulumittoihin jakaaminen:

Liha — kaikki — lanki- — aapi
Lailla — kukka- — sen,
Neito- — selta — tempo- — aapi
Surma — sulha- — sen,
Iki — vanhal- — ta- — va- — ransa,
Ime- — vält' e- — lättä- — jänsä;
Viepi — vihki- — mäisil- — tään
Neito- — senkin — yljäl- — tään.

Emme voine kieltää, että jaksoissa:

Tieto, taito tarkoittapi
Täyellisyyteen,
Tuonne mieleemme palapi
Pysyväisyyteen;

sanat *täyellisyyteen*, *pysyväisyyteen* kuuluvat kankiasti, kun ovatkin mitteen ohjetta vastoin, koska edellisessä sanassa tavuen arvot ovat seuraavat: — v/—, v —, —, ja jällellisessä: v v, — —, —, sen siaan kun kumpaisessakin pitäisi oleman: v/— v, — v, v/—. Jälellistä emmä tok' arvaisi pahasti sointua rikkovan, koska kaksike *äi* siinä on pitkä-arvoinen, ja seuraava *yy* melkeinpä epä-arvoinen, jonka tähden sitä ei taita kohdista'kaan, (k. edell.).

Jaksossa: *ahpa päivää autuasta* tulee *ää* sanassa *päivää* lyhenemään seuraavan äänikkeen tähden (k. edellä, mitä ääniketten huvennosta on sanottu). Seuraisiko joku kerakkeella alkava sana, niin tok' ei sopisi'kaan sana *päivää* koko tähän mittaan.

X. Tytön kulennat.

Runebergin ruotsiksi laittama alkaa: *flickan kom ifrån sin älsklings möte*; mitet seuraava:

v/— v, — v, — v, v/— v, — v

joka on tavallinen runomitta yhden pitkäläyhyen mitan lisäämällä. Tämä yhden mitan lisäksi tulo näyttää vaikuttavan, että 4-jäs (elikkä 3:mas) mitta saanee olla taikka pitkäläyhyt eli kaksilyhyt. Sanain jakaaminen tässä on seuraava:

Mistä- — pä si- — nulla — käet pu- — naisna.
Kauan — kulto- — a kä- — tely- — änsä.

XI. Poika ja lähde.

Ruotsalainen laitos *Runebergiltä* alkaa: *till en källa talte gossen vredgad*, edellisellä mitteellä.

Joko — nyt sinun — kurja — kosta- — nenki.

Löyät — lähte- — hen sinä — lämpi- — mämmän.

Jos olisimma peljänneet vähänkään haittaa soinnulle semmoisista täytteistä, knn edellisten jaksojen 2:ssa ja 3:nessä mitassa löytyvät, niin helposti olisivat olleet vältetyt; mutta harvakseltaan viljeltyinä ne ennemmin puoltavat, kun haittaavat sointua.

XII. Linnustaja.

Edellisellä mitteellä:

Ellös — äiti- — ni to- — ki to- — ruko.
Höyhe- — ninä — suortu- — at so- — riat.

XIII. Rukous.

Edellisellä mitteellä:

Noustu- — a rupe- — an ru- — kouk- — sille.

eli

Noustu- — a ru- — peen ru- — kouk- — sille.
Toisin — arve- — li lu- — ja Lu- — therus.
Mako- — an u- — nehen — uupu- — neena.

XIV. Ojalan Paavo.

Runebergiltä ruotsiksi: *stor var Tavastländarn Ojan Paavo*, edellisellä mitteellä:

Tuop' oli — oiva — mies O- — jalan — Paavo.
Niin ker- — ran ke- — räjä — karta- — nolla.
Se sais — otto- — a' e- — loni — kaiken.
Niinpä — lausui — oiv' O- — jalan — Paavo.
Otta- — os o- — makse- — si nyt — kaikki.

XV. Saarijärven Martti.

Ruotsalainen laitos *Runebergiltä*: *högt bland Saarijärvis moar bodde*, edellisellä mitteellä:

Vaan ke- — väällä — kun ki- — nokset — lähti.
Niin ke- — väällä — kun su- — li ki- — nokset.

Sanaselityksiä lauluihin.

aaltoilivat eli *aaltoelivat* s.o. liikkuvat aallon tapaan.

aiosta s.o. aidoista.

alemma' s. on alemmaksi, maahan.

eisty s.o. edisty. *Ei eisty* s.o. ei kulje edespäin.

etäällä s.o. kaukana, loittona.

hanki' ja *hankipa* s.o. toimita', laita'.

haualleni, *-lansa*, *hauan*, *hauattihin*, s.o. haudalleni, -lansa j.n.e.

heittäne', *heitti*, *heitä'* s.o. hyljänne' (jättäne') hylkäsi, (jätti) j.n.e.

huiskehella s.o. liekahtavalla ololla.

huivin s.o. liinan eli vaatteen, kaulaliinan, päävaatteen.

huoli s.o. murhe, suru.

isostelee s.o. tekee itsensä isoksi eli suureksi, kerska'a, ramailee.

joikuen s.o. yksiaanisesti laulaen.

jäykkä s.o. paikkansa pitävä, liikkumaton, jämähtämätön.

kah s.o. katso! kas!

kaipoan s.o. kaipaen, olen vailla.

kalke s.o. kaliseva ääni, kalkutus.

kalviana s.o. vaaliana, vaalevana:

kamahutti s.o. löi yhtäkkiä.

ka'otteleisi, *-otti*, *-ttua* s.o. kadotteleisi j.n.e.

keolla s.o. kedolla.

keräsin s.o. kokosin.

kohattua s.o. kohdattua, tavattua.

kuinkin s.o. kuinka tahtonsa, kuin tahansa.

kultoain s.o. kultoani, kultaani.

kumma s.o. ihmeellinen, outo, ihmeteltävä.

kummastellen s.o. ihmetellen.
kumpu s.o. metsän saareke', yläsempi paikka korvessa.
kuvaamia s.o. kuvan tekoja.
kuvastimessasi s.o. peilissäsi.
kuvaa, -voansa s.o. kuvas, kuvaansa.
kuvoaa s.o. kuvaapi, maalaa, muodostaa.
käet s.o. kädet.
kätkyessä s.o. kehdoissa, vaussa, tuutussa.
käteltyänsä s.o. kättä annettuansa.

lahelle s.o. lahdelle.
laihoa s.o. orasta, oraita, orasmaata.
lannan s.o. pellonhöysteen, tateen, sonnan.
laskihen s.o. laski itsensä, laskeutui.
lauhkiasti s.o. leppiästi, hiljaisesti, ei suuttuneena.
lauhtuneet s.o. lämminneet
lehtevihin s.o. runsaslehtisiin.
likisti s.o. syleili, halasi, kaulasi, sepäsi.
lohutellen s.o. lohdutellen.
loihen s.o. loi itsensä, rupesi.
lopettaa s.o. lopetettua, päätettyä.
luoksensa s.o. tykönsä.
luostarin s.o. monasterin.
lähe' s.o. lähde', hete'.
lähti s.o. läksi.
löyä', löyät s.o. löydä', löydät.

ma s.o. minä, mä, mie.
maanittelee s.o. houkuttelee, viettelee, viekoitelee.
makaan s.o. mukaan,
meiät s.o. meidät, meidän.
mieron s.o. maailman, kylän (venäl. миръ, maailma).
mietit s.o. ajattelet, tuumaat (venäl. смытить).
moittii s.o. laittaa, paheksii.
mokomassa s.o. semmoisessa.
muhkiampi s.o. jalompi, julkisempi.
mua s.o. minua, miua.
muuan s.o. muutama, joku, eräs.

neiet s.o. neidet, neitsyet, neidot, tytöt.
neitoaan s.o. neitoansa, neittänsä j.n.e.
noukkasena s.o. nokkosena, nokkana.
nurehtiva s.o. nureksiva, epäytyvä, tyytymätön.

oiva s.o. valittu, muita parempi, erinomaisesti hyvä (lappal. *oaivve*, pää).
ottaot, s.o. mahdat ottaa.
ottoa' s.o. ottaa'.

pilannut s.o. turmellut, haaskannut.
poloaset s.o. vaivaiset, raukat.
pu'otan s.o. pudotan.
päiväsessä s.o. päiväpaisteessa, auringon valossa.

raahtisinko s.o. raskisinko, raskitsisinko, hentoisinko.
ristikkäistä s.o. pientä, kaunoista ristiä.
riutununna s.o. loppununna, sammununna.

saavan s.o. tulevan, joutuvan.
salmi salmelle s.o. salmi salmelta.
sekauhut s.o. seoiat itsesi.
seuroaisi s.o. seuraisi eli seurajaisi.
sievä s.o. hyvä, kaunis, luonteva (lappal. *shieqa*).
siisti s.o. puhdas, nätti (venäl. чистый).
sitäi' s.o. sitäkin.
sujutti s.o. taivutti, notkisti, nöyryytti.
suortuat s.o. hivuskiehkurat, kutrit.
surkunsa s.o. säälinsä, osan-ottonsa.
suueltua s.o. suudeltua, suuta annettua.
suveaa s.o. lauhtuu, lämpiää, sulaa.
syleili, llyt, llä s.o. halasi, sepäsi, kaulasi, likisti, halannut j.n.e.
syämemme, -meni s.o. sydämemme, -meni.

taannoiseen s.o. entiseen, tuonnaiseen.
taasen s.o. taas.
taasta a.o. tästä läheisestä, t. näkyvästä.

taonnan s.o. takomisen.
teiri s.o. tetri, teeri, terri.
tieä' s.o. tiedä'.
toen s.o. toden.
toisiltansa s.o. välistä, lomasta, välittäin, lomittain.
toki s.o. kuitenkin.
tähtitarhan s.o. taivaan tähtien.

uia' s.o. uida'.
uppo s.o. peräti, tuiki, varsin.
uroita s.o. miehiä, poikia.
uuen s.o. uuden.
uupuneena s.o. väsyneenä.

vaahteraisen s.o. kauniin vaahteren.
vaalia s.o. vaaleva, valistunut.
vaihtoi s.o. vaihetti.
vajaelee s.o. on ilman eli vailla, kaipa'a.
valehet s.o. valheet.
vankahuivat s.o. soivat vahvasti, kovasti.
vankkoa s.o. vahvaa, lujaa.
varominen s.o. pelkääminen.
vaskilautojansa s.o. vaskipeltejänsä.
vavisten s.o. vapisemalla.
veen s.o. veden.
velloan s.o. hämmennän, seotan.
vihuri s.o. tuulen puuska.
voimoa s.o. voimaa.
vuonat s.o. karitsat (lampaat).

yhä' s.o. aina, yhtäläiseen.

Sanaselityksiä jälentöhön.

alkupitkä dactylus (— v v).
alkuvaste', alliteration.
aluste', upptakt.
arvo, qvantiteet.

epä-arvoinen, anceps.

hupenee elideras.
huvento, elision.

isku, arsis.
jakso, vers, versrad.

kaksike', diftong.
kaksilyhyt, pyrrhichius (v v).
kaksipitkä, spondeus (— —).
kerake, konsonant.
kolmilyhyt, tribracbys (v v v).
korke, accent.

lasku, thesis.
leväte', takthvila, litet uppehåll midt i versen.
loppuvaste', rim, rimslut.
luontainen, naturlig, af naturen tillkommen.
lyhytpitkä, jamb (v —).

mite' metrik, taktlära.
mitta, taktafdelning, pes.
murre', cesur med accentbrott i allmänhet.
murros, dets, i bestämda fall.
murtaa, begagna cesur.

nelilyhyt, proceleusmaticus.

ohje', regel, rättesnöre.

peruste', grund, grundlag.

pitkällyhyt, trochæus l. chereus (— v).

pitkäsiainen, positione lång.

pääte', slut, slutfall i en vers.

seisate', katso: *leväte*'.

sointu, rytmus (harmoni).

suatsee, tillåta, tåla.

taite', cesur utan accentbrott i allmänhet, katso: *murre*'.

taitos, sådan cesur i ett bestämdt fall.

taittaa', begagna sådan cesur.

tavut, stafvelse.

täyte', taktfyllnad.

vastaa, rimma, hafva rimslut.

vaste', katso: *loppuvaste*'.

vastos, ett bestämdt rimslut.

yhtäläisyys, enformigbet, monotoni.

äänike', vokal

äärellinen, ytterlig.

ääreys, ytterlighet.

Päättäntö. Kaikkia, jotka puoltavat Suomen laulannon ennen tavallista, ruotsin mukaista (s.o. korkojen jälkeen asetettua) mitettä, pyydämmä ajatuksensa, ja perusteensa niihin, ilmi tuottamaan ollenkaan säälimättä meitä näissä edellisissä runo-mitteen jälkeen rakennetuissa kokeissamme eli entisissä kirjoituksissamme (Kalevalan esipuheessa; Mehiläisessä 1836 Loka- ja Marraskuulta; Saimassa 1845 N. 44 eli Kallavedessä N. 3). Suotuisesti menkööt kaikki erityiset ajatuksemme, kun vaan niiden esine: suomen laulurakenteen parempi vakautuminen, voitettaisiin, joka voitto viimein ehkä lieneekin toivottava, usiampain sitä ennen joko rakennetuilla lauluillansa eli muilla kirjoituksilla ilmi saatettua mietteensä samasta asiasta.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK KOKEITA SUOMALAISESSA LAULANNASSA

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE

THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE

PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and

intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up,

nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and

credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.